

В. І. Корсак,

кандидат медичних наук, Голова Ради директорів компанії ТзОВ "Волвест груп", м. Луцьк

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

V. I. Korsak,

MD, The Head of the Board of Directors VolWest Group Co.

ACTUAL PROBLEMS OF REGULATING THE RETAIL INDUSTRY

Висвітлено потреби зацікавлених сторін учасників роздрібного торговельного ринку. Систематизовано питання, які сьогодні є не врегульованими у галузі роздрібної торгівлі.

It was elucidated the needs of stakeholders of the retail trade market. The undetermined questions in the retail industry were systematized.

Ключові слова: роздрібна торгівля, проблеми, Закон "Про внутрішню торгівлю", регулювання.
Key words: retail, problems, the domestic trade law, regulation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На думку переважної більшості вчених-економістів, які досліджують проблеми регіонів, одним із ключових факторів, які стримують подальший розвиток торговельної галузі в Україні, є відсутність адекватної ринковій ситуації та стану економічного розвитку держави регламентуючого законодавства.

Так, за роки незалежності державними органами влади було розроблено понад 150 нормативних актів, які регулюють торговельну діяльність. Сьогодні законодавча база, яка визначає стосунки, пов'язані з торгівлею, досить різноманітна і, на жаль, неузгоджена, що регулярно призводить до виникнення правових колізій, розв'язання яких відбувається переважно в ручному режимі, що не тільки гальмує розвиток галузі, а й створює підґрунтя для процвітання корупції.

На даний момент залишаються не врегульованими проблеми щодо взаємодії різних гілок влади у процесі реалізації державної політики у сфері торговельної діяльності. Торговельні заклади у населених пунктах розміщуються безсистемно та спорадично, закриття діючих та відкриття нових торговельних об'єктів відбувається стихійно під впливом лише законів ринку.

Значно зменшилась кількість об'єктів роздрібної торговельної мережі в сільській місцевості, особливо у віддалених та малодоступних районах.

Загрозливих масштабів набувають проблеми, пов'язані з функціонуванням роздрібних ринків, на яких реалізується здебільшого контрабанда, низькоякісна продукція та фальсифікат. Ігнорування питань щодо здійснення торговельної діяльності на ринках призвело до дестабілізації продовольчої та цінової ситуації, унеможливила контроль за якістю товарів [1].

У даному контексті актуальним завданням є впровадження цілісної багаторівневої ефективної системи правового регулювання торгівлі, особливо у сфері державної регламентації умов функціонування цього виду економічної діяльності [2].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Питання розвитку роздрібної торговельної галузі та механізми врегулювання їх досліджували такі вчені-економісти, як: М.О. Дикаленко, В.В. Апопій, А.А. Мазаракі, Ю.Ф. Родінов, Л.О. Лігоненко, Н.М. Ушакова, В.О. Соболев, Я.М. Антоню. Проте сьогодні у світлі обговорення проекту Закону "Про внутрішню торгівлю",

на нашу думку, слід звернути увагу законотворців на невирішені проблеми, які на даний момент існують в одній із ключових галузей економіки — роздрібній торгівлі.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Актуалізувати потреби зацікавлених сторін роздрібного ринку та висвітлити проблеми, які сьогодні існують у даному секторі економіки із ціллю врегулювання їх у "Законі про внутрішню торгівлю".

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

На нашу думку, регламентування галузі повинно максимально задовольнити потреби усіх учасників ринку (рис. 1), узгодити їх та виключити елементи "дискримінації", зокрема:

- споживачі повинні отримати торгові заклади різних форматів, які розміщуються на доступній відстані, наповнені широким асортиментом якісних товарів, за адекватними їх матеріальному становищу цінами та обслуговуванням на рівні світових стандартів;

- торгові організації повинні отримати можливість прибуткового функціонування та розвитку за цивілізованими правилами в умовах добросовісної конкуренції при мінімальному втручанні органів державної влади та місцевого самоуправління;

- представники малого та середнього бізнесу, які на даний момент працюють у галузі роздрібної торгівлі та розвивають невеликі формати торгових закладів, повинні отримати допомогу, щоб стати повноцінними учасниками ринку;

- постачальники повинні мати змогу продавати свої товари у роздрібну торговельну мережу на зрозумілих та справедливих умовах, зберігаючи рентабельність, що забезпечить можливість подальшого їх розвитку та введення на ринок нових інноваційних продуктів;

- органи центральної влади та місцевого самоврядування повинні ефективно виконувати свою місію, наповнюючи бюджети різних рівнів, та забезпечувати соціально-економічний розвиток держави та регіонів;

- контролюючі органи повинні оперувати конкретними та прозорими законодавчими актами, які унеможливають правові колізії, знизять соціальну напругу та запобігатимуть виникненню корупції.

Рис. 1. Основні учасники ринку роздрібної торгівельної галузі

Для реалізації такого підходу, на нашу думку, спочатку слід систематизувати проблеми, які існують сьогодні у галузі роздрібної торгівлі.

Зокрема, можна виділити декілька ключових груп таких питань, які є нагальними та потребують невідкладного врегулювання.

Економічні:

- загроза монополізації галузі та зниження рівня конкуренції;

- підтримка регіональних роздрібних операторів;

- підтримка регіональних виробників;

- підтримка малого та середнього бізнесу, який функціонує у даному секторі економіки;

- забезпечення балансу економічних інтересів господарюючих суб'єктів при укладенні і виконанні договорів постачання;

- створення умов для продажу сільськогосподарської продукції безпосередньо виробниками;

- зниження тіншового роздрібного товарообороту;

Соціальні:

- забезпечення доступності торгівельних закладів різних форматів для населення регіонів;

- створення ефективної державної політики у сфері торгівлі, яка передбачала б соціальний захист малозабезпечених верств населення;

- запобігання необґрунтованому зростанню цін на споживчому ринку;

- стимулювання розвитку соціальної відповідальності роздрібних торгівельних організацій;

- захист прав споживачів та дотримання встановлених законодавством вимог щодо рівня їх обслуговування;

Регуляторні проблеми:

- корегування класифікації торгових об'єктів (мереж торгівельних закладів);

- розрізненість, неузгодженість і суперечність положень існуючих нормативно-правових актів;

- систематизація існуючих та розробка необхідних правових та організаційних засад здійснення торговельної діяльності;

- відсутність чіткого розподілу повноважень між центральною, регіональною і місцевою владою;

- унеможливлення незаконного втручання органів державної влади та місцевого самоврядування у діяльність торгівельних організацій;

- запобігання зловживанням повноваженнями та корупції серед держслужбовців, які здійснюють нагляд за функціонуванням торгівельних організацій;

- непрозорість процедури отримання землі і доз-

волів на будівництво торгових і логістичних об'єктів;

- вирішення проблем, пов'язаних із глибиною регулювання: уникнення надмірного регулювання ряду аспектів торговельної діяльності (ціноутворення, санітарні норми, дозвільні документи тощо) та створення законодавчої бази регламентування сучасних форм торгівлі (інтернет-торгівля, вендінг);

інфраструктурні:

- оптимізація і структурна перебудова регіональних торгівельних мереж;

- недостатні темпи і об'єми будівництва нових торгових площ;

- відсутність необхідної кількості високорозвинених логістичних компаній, дистриб'юторів і оптових постачальників;

- недостатній рівень розвитку кооперації малого та середнього бізнесу;

- наявність великої кількості посередників між невеликими виробниками і невеликими торговими організаціями;

- незадовільна якість доріг призводить до високих витрат на доставку товарів, що спричиняє зростання роздрібних цін;

- відсутність сучасних складських площ унеможливує якісне зберігання продуктів харчування, що може загрожувати здоров'ю населення регіонів;

- фінансування підведення комунікацій до об'єктів торгівлі та логістичних центрів ресурсами девелоперів, що призводить до суттєвого здорожчання вартості будівництва та істотно знижує інвестиційну привабливість галузі і гальмує будівництво нових торгових і логістичних об'єктів;

- відсутність стратегії структури торгових закладів, необхідних для максимального задоволення потреб споживачів та їх розміщення при створенні генеральних планів забудови населених пунктів;

- низький рівень підготовки персоналу для торгових організацій як результат неефективних та застарілих програм навчання;

- недостатня привабливість для бізнесу розвитку торгівлі в малих і віддалених населених пунктах.

ВИСНОВКИ

Вирішення проблем у галузі роздрібної торгівлі, частина з яких нам дісталася із часів побудови комунізму, а інша виникла у процесі становлення України як незалежної держави, має надзвичайно важливе значення для економіки країни.

На нашу думку, критична ситуація, яка склалася у даному секторі економіки, є наслідком ігнорування галузі законотворцями та постійним спробам регулювання її виконавчими органами у "ручному" режимі переважно задля задоволення своїх кон'юнктурних інтересів.

Закон, проект якого сьогодні обговорюється у державі, лише частково вирішує вищенаведені проблеми, тому ми вважаємо, що він потребує серйозного доопрацювання та якісного вирішення вищенаведених проблем із ціллю максимального задоволення потреб усіх учасників ринку, що не тільки сприятиме становленню галузі роздрібної торгівлі як одного із ключових секторів економіки, а й в цілому позитивно відобразиться на соціально-економічному розвитку держави та її регіонів.

Література:

1. Аналіз регуляторного впливу проекту Закону України — Про внутрішню торгівлю. — Режим доступу: www.me.gov.ua/file/link/196608/file/analiz2101.doc

2. Височин І. Державне регулювання торговельної діяльності в Україні та світі: порівняльний аналіз / І. Височин // ВІСНИК КНТЕУ. — 2010. — № 3. — С. 11—25.

Стаття надійшла до редакції 11.03.2013 р.